

УДК 342.90

*Ж. М. Мельник-Томенко*  
*здобувач кафедри адміністративного та митного права*  
*Університету митної справи та фінансів*

## **ПРИНЦИПИ ГЛАСНОСТІ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ І ВІДКРИТОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО СПРАВИ: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ**

В тлумачних словниках української мови, слово «гласність» є абстрактним іменником слова «гласний», що означає «приступний для широкої громадськості; відкритий, публічний» [1, с. 80; 2, с. 244]. У свою чергу, слово «відкритість» – це властивість і стан за таким значенням слова «відкритий» як: а) прямий, відвертий, щирий (про вдачу, погляд і т. ін. або людину з такою вдачею); б) неприхований, нетаємний; явний; в) зовнішній; наземний тощо [2, с. 172]. Не важко звернути увагу на те, що зміст слова «гласність» розкривається у тому числі через слово «відкритий», що підтверджує «лінгвістичну близькість» відповідних засад адміністративного судочинства.

Разом з тим, варто відзначити, що у новій редакції КАС України, принципи гласності та відкритості розглядаються як окремі засади судочинства, що у тому числі підтверджується їх нормативною фіксацією в окремих статтях кодексу. В редакції КАС України від 03 жовтня 2017 року у ст. 10 «Гласність судового процесу» зазначено, що розгляд справ в адміністративних судах проводиться відкрито, крім випадків, визначених цим Кодексом. Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні. Від особи, яка бажає бути присутньою у судовому засіданні, забороняється вимагати будь-які документи, крім документа, що посвідчує особу. Особи, які бажають бути присутніми у судовому засіданні, допускаються до зали судового засідання до початку судового засідання та під час перерви. Суд може видалити із зали судового засідання осіб, які перешкоджають веденню судового засідання, здійсненню прав або виконанню обов'язків учасників судового процесу або судді, порушують порядок в залі судового засідання.

Слід звернути увагу на положення ч. 5 цієї статті, в якій так би мовити осучаснено такий аспект гласності як фіксування присутніми особами або представниками ЗМІ перебігу судового процесу. Зокрема, кодекс передбачає, що особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду<sup>1</sup>, але з урахуванням обмежень, встановлених цим Кодексом. Разом з цим, трансляція судового

засідання здійснюється з дозволу суду. Якщо всі учасники справи беруть участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції, здійснюється транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет в обов'язковому порядку. Натомість проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав [3].

Розгляд справи у закритому судовому засіданні проводиться у випадках, коли відкритий судовий розгляд може мати наслідком розголошення таємної чи іншої інформації, що охороняється законом, необхідності захисту особистого та сімейного життя людини, а також в інших випадках, визначених законом. Про розгляд справи у закритому судовому засіданні постановляється ухвала. Суд ухвалою може оголосити судові засідання закритим повністю або оголосити закритою його частину.

Розгляд справи та вчинення окремих процесуальних дій у закритому судовому засіданні проводиться з додержанням правил здійснення адміністративного судочинства. Під час такого розгляду можуть бути присутні лише учасники справи, а в разі необхідності – свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі. Суд попереджає зазначених осіб про обов'язок не розголошувати інформацію, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбуваються в закритому судовому засіданні. Слід звернути увагу, що у випадку проведення закритого засідання, використання систем відеоконференц-зв'язку та транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет не допускається.

Якщо під час закритого судового засідання буде встановлено, що інформація, для забезпечення нерозголошення якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувалися в закритому судовому засіданні, вже є публічно доступною або обмеження доступу до інформації є безпідставним чи не відповідає закону, суд постановляє ухвалу про подальший розгляд справи у відкритому судовому засіданні.

Суд під час розгляду справи в судовому засіданні здійснює повне фіксування його перебігу

<sup>1</sup> У попередній редакції КАС така фіксація можлива була лише на підставі ухвали суду.

за допомогою відео- та (або) звукозаписувального технічного засобу, крім випадків, визначених цим Кодексом. Порядок такого фіксування встановлюється КАС України. При цьому офіційним записом судового засідання є лише технічний запис, здійснений судом у порядку, визначеному цим Кодексом. Судове рішення (повне або скорочене), ухвалене у відкритому судовому засіданні, оголошується прилюдно у порядку, визначеному цим Кодексом.

Якщо судовий розгляд проводився в закритому судовому засіданні, прилюдно оголошується лише вступна та резолютивна частини рішення, якщо такі частини не містять інформації, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувалися в закритому судовому засіданні. Якщо вступна та (або) резолютивна частини рішення містять таку інформацію, їх оголошення здійснюється в закритому судовому засіданні. Якщо судове рішення оголошується прилюдно, учасники справи, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відеозапис, транслявання проголошення рішення по радіо і телебаченню, в мережі Інтернет [3].

У свою чергу, ст. 11 «Відкритість інформації щодо справи» передбачає, що ніхто не може бути позбавлений права на інформацію про дату, час і місце розгляду своєї справи або обмежений у праві отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа, яка не є учасником справи, має право на доступ до судових рішень у порядку, встановленому законом. Особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, які подали апеляційну чи касаційну скаргу на відповідне рішення, мають право ознайомлюватися з матеріалами справи, робити з них витяги, знімати копії з документів, долучених до справи, одержувати копії судових рішень в порядку, передбаченому цим Кодексом.

Інформація щодо суду, який розглядає справу, учасників справи та предмета позову, дати надходження позовної заяви (скарги) або будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, у тому числі особи, яка подала таку заяву, вжитих заходів забезпечення позову та (або) доказів, стадії розгляду справи, місця, дати і часу судового засідання, руху справи з одного суду до іншого, є відкритою та підлягає невідкладному оприлюдненню на офіційному веб-порталі судової влади України в порядку, визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему. У разі постановлення судом ухвали про розгляд справи в закритому судовому засіданні інформація щодо справи не розкривається, окрім відомостей про сторони, предмет позову, дату надходження по-

зовної заяви, стадії розгляду справи, місце, дату і час судового засідання, рух справи з одного суду до іншого [3].

Слід звернути увагу, що у новій редакції КАС України принцип відкритості одержав змістовно новий аспект свого нормативного закріплення, який полягає у визначенні законодавчих обмежень реалізації цього принципу, пов'язаних із забезпеченням захисту персональних даних. Зокрема у ч. 5 ст. 11 КАС України зазначено, що при розкритті інформації щодо справи (наприклад, про дату, час і місце розгляду справи, інформації щодо суду, який розглядає справу, учасників справи та предмета позову, дати надходження позовної заяви (скарги), місця, дати і часу судового засідання тощо), не можуть бути оприлюднені такі відомості:

1) місце проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси, номери телефонів чи інших засобів зв'язку, адреси електронної пошти, реєстраційні номери облікової картки платника податків, реквізити документів, що посвідчують особу, унікальні номери запису в Єдиному державному демографічному реєстрі;

2) реєстраційні номери транспортних засобів;

3) номери банківських рахунків, номери платіжних карток;

4) інформація, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувалися в закритому судовому засіданні.

Такі відомості замінюються літерними або цифровими позначеннями [3].

Нагадаємо, що у попередній редакції КАС України, принципи гласності та відкритості судового процесу закріплювались в однойменній статті. Так, згідно ст. 12 КАС України, особи, які беруть участь у справі, а також особи, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, не можуть бути обмежені у праві на отримання в адміністративному суді як усної, так і письмової інформації щодо результатів розгляду справи. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в адміністративному суді інформації про дату, час і місце розгляду своєї справи та ухвалені в ній судові рішення. Звернення особи, яка бере участь у справі, не підлягає розгляду та не потребує відповіді, якщо у ньому не зазначено місце проживання чи місцезнаходження (для юридичних осіб) або не підписано автором (авторами), а також якщо неможливо встановити його авторство, або таке, що містить вислови, що свідчать про неповагу до суду [4].

Окремо кодексом в межах деталізації вказаних принципів визначались засади ознайомлення із судовими рішеннями, засади відкритого та закритого розгляду справи, фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального тех-

нічного засобу, використання присутніми в залі судового засідання портативних аудіотехнічних засобів та проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відео-, звукозапису тощо.

Слід зауважити, що у колі вчених-адміністративістів лунали заклики з приводу необхідності встановлення співвідношення та уточнення змісту вказаних засад. Зокрема, О. А. Мілієнко висловлювала припущення про недоцільність подвійних чи потрійних назв відповідного принципу («гласність та відкритість», «гласність та доступність», «гласність та прозорість», «гласність та публічність»). Вчена, на підставі аналізу відповідних норм КАС України, доктринальних досліджень щодо змісту принципу гласності, аналізу кодифікованих процесуальних актів (ГПК України, ЦПК України, КАС України та КПК України) та їх історичних попередників щодо тлумачення змісту принципів гласності та відкритості прийшла до висновку, що «...найбільш оптимальною є назва «гласність»» [5, с. 4].

Разом з тим, О. А. Мілієнко, узагальнивши наявні доктринальні джерела, в яких досліджуються засади гласності та відкритості, формулює дефініцію цих принципів під терміном із назвою «принцип гласності та відкритості адміністративного процесу», що суперечить висловленій нею ж тезі про певну помилковість у поєднанні двох схожих за змістом слів у назві відповідної засади. Так, на переконання вченої, – це один з базових принципів, на якому базуються норми адміністративного процесуального законодавства, реалізація якого забезпечується проведенням відкритого та усного судового розгляду адміністративної справи, винятком з якого є встановлені відповідним законодавством випадки. При цьому, як окремо наголошує дослідниця, дотримання принципу гласності та відкритості адміністративного процесу передбачає здійснення судом певних дій, які можна розділити на окремі етапи. Кожна здійснена судом дія з реалізації цього принципу має наслідком можливість для учасників судового розгляду та громадськості скористатись (активні дії; реалізація прав) чи не скористатись (пасивна поведінка щодо реалізації своїх прав, або, іншими словами, «нереалізація наданих прав») [6, с. 71-72].

Однак незважаючи на вищенаведені висновки та припущення вченої, вона цілком обґрунтовано визнає, що «відкритість» є однією із форм реалізації принципу гласності у адміністративному судочинстві та у загальному вигляді означає доступність, видимість для всіх бажаючих процесу розгляду і вирішення адміністративних справ.

Не ототожнюють вказані засади, розглядають їх окремо (або як загальне і частину) також і Р. О. Куйбіда та В. І. Шишкін [7], А. О. Малайченко [8], А. С. Амеліна [9, с. 192], колектив авторів навчального посібнику «Адміністративна

юстиція в Україні» [10, с. 80], В. М. Кондратенко [11, с. 107] та інші. При цьому В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник та А. Т. Комзюк повністю розділяючи наукові тези про розмежування вказаних засад, уточнюють, що принцип гласності адміністративного процесу полягає у вільному доступі до інформації про зміст та результати розгляду справи та у прилюдному проголошенні судових рішень, а «відкритість адміністративного процесу» означає можливість розгляду справ за участю сторонніх осіб, можливість використання портативних аудіотехнічних засобів та транслявання засідання по радіо та телебаченню [10, с. 80].

У свою чергу, В. М. Кондратенко вважає, що гласність адміністративного судочинства – це реалізована у процесуальній формі доступність учасників судового розгляду та всіх зацікавлених осіб до незаборонених законодавством відомостей, зафіксованих в електронному, друкованому або словесному вигляді, щодо здійснення правосуддя під час розгляду адміністративних справ та ухвалених у них рішень; активна діяльність судів із надання визначеної законодавством інформації учасникам судового розгляду, поширення у суспільстві інформації про здійснення адміністративного судочинства, а також формування внаслідок цього громадської думки.

Відкритість адміністративного судочинства вчений вважає самостійним складовим елементом гласності адміністративного судочинства, що передбачає легальний доступ учасників судового розгляду та всіх зацікавлених осіб до приміщень суду та зали судового засідання з метою захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина у публічно-правових відносинах, а також безпосереднього отримання інформації про перебіг і сутність здійснення правосуддя під час розгляду адміністративних справ для задоволення суспільних, особистих і професійних інтересів [12, с. 3-4].

Натомість П. О. Баранчик не вважає за необхідне проводити «водорозділ» між вказаними категоріями. На його думку, принцип гласності судового розгляду справи та його повного фіксування технічними засобами – це конституційне-правове положення, згідно з яким розгляд справ у всіх судах є відкритим [13, с. 159]. При цьому, як вважає вчений, гласність судового розгляду полягає також і у праві публікувати звіти і повідомлення про судові процеси в пресі, інформувати про них по радіо, телебаченню, в кіно та з використанням інших ЗМІ. Проте, як підкреслює П. О. Баранчик, доцільним було б закріплення не права, а обов'язку публікувати звіти і повідомлення про судові процеси [13, с. 162].

Так само у комплексі та єдності змісту двох складових (відкритості та гласності) розглядає цей принцип й М. В. Джафарова, на думку якої,

ознаками вказаного принципу є: 1) характеризує сутність і соціальний зміст права, являє собою одну із вихідних засад процесу формування, розвитку і функціонування конкретних правових норм і діяльності, що здійснюється на їх основі; 2) ґрунтується на конституційному праві доступу до інформації щодо здійснення правосуддя (розгляду адміністративних справ) та відповідно забезпечує його реалізацію; 3) отримав своє текстувальне та нормативне закріплення високого рівня узагальнення; дістав не лише певне конституційне закріплення (визнання необхідності), але й загальні умови та гарантії його реалізації як сформульованої вимоги до суду; 4) його здійснення є формою реалізації громадського контролю, дієвим засобом формування громадської думки про адміністративне судочинство, перевірки соціальної сутності права і, як наслідок, підвищення соціально-політичної активності громадян та зміцнення авторитету адміністративного суду та правосуддя в цілому; 5) є дієвим засобом виховання правової, моральної та політичної культури громадян; 6) з його допомогою реалізуються завдання адміністративного судочинства; 7) виступає гарантією законності при розгляді адміністративних справ судами [14, с. 103].

С. А. Бондарчук, на праці якої до речі посиляється М. В. Джафарова, також наводить ознаки цього принципу, серед яких виділяє зокрема такі: неможливість обмеження у праві на отримання інформації про результати розгляду справи (для певних осіб); право на ознайомлення із судовими рішеннями (для всіх, якщо відбувався відкритий розгляд); безпосередньо відкритий розгляд справ; забезпечення фіксування судового засідання; право використовувати портативні аудіотехнічні засоби, проводити фото- і кінозйомку, відео-, звукозапис, можливість трансляції судових засідань; прилюдне проголошення судових рішень, ухвалених у відкритому судовому засіданні [15, с. 14-15].

Підтримує такий підхід й О. О. Гаврилук, який поєднуючи ці принципи в один, досліджує їх крізь призму таких категорій як «узагальнення», «вимоги до суду», «завдання адміністративного судочинства», «форма громадського контролю», «засіб формування громадської думки», «соціальна сутність права», «соціально-політична активність громадян», «правова, моральна, політична культура громадян», «гарантії законності» тощо. На переконання вченого, реалізація засади гласності та відкритості сприяє не лише всебічному, повному й об'єктивному дослідженню матеріалів адміністративної справи, але й створює учасникам судового процесу реальну можливість для своєчасного та повного здійснення ними прав і обов'язків на будь-якій стадії адміністративного провадження. Гласний та відкритий розгляд адміністративної справи, як підкреслює О. О. Гаврилук, дозволяє

переконалися у тому, чи досліджені всі обставини справи, чи дійсно всі учасники адміністративного процесу є рівними перед законом і судом, чи реалізується в судовому засіданні змагальність сторін тощо [16, с. 6; 17, с. 156-162; 18, с. 43-46].

У підсумку викладеного, зауважимо, що в цілому підтримуючи окремі висловлені вище тези з приводу доктринального тлумачення змісту принципів гласності та відкритості (саме як засад судочинства) та їх співвідношення між собою, відзначимо, що наразі вказані засади варто розглядати окремо одна від одної. Цей висновок зокрема підтверджується й тим, що, як вже зазначалося, оновлене адміністративно-процесуальне законодавство відокремлює принципи гласності та відкритості один від одного.

У нашому розумінні, принцип гласності утверджує окремі процесуальні засади розгляду справи, у тому числі встановлює обов'язкові правила його відкритості та умови, що їх виключають, правила застосування технічних засобів фіксації розгляду справи та використання режиму відеоконференції, вимоги щодо обмеження доступу до зали судового засідання та розгляду її в закритому режимі, засади оголошення судових рішень тощо.

Натомість, принцип відкритості охоплює вимоги щодо оприлюднення інформації, пов'язаної із справою і, у тому числі, утверджує право на інформацію щодо дати, часу і місця розгляду справи, порядок доступу до судових рішень, засади ознайомлення з матеріалами справи, правила оприлюднення інформації щодо суду, який розглядає справу, учасників справи та предмета позову, дати надходження позовної заяви (скарги) або будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, у тому числі особи, яка подала таку заяву, вжитих заходів забезпечення позову та (або) доказів, стадії розгляду справи, місця, дати і часу судового засідання, руху справи з одного суду до іншого тощо.

### Література:

1. Словник української мови: [в 11-ти т.]. Т. 2: Г-Ж / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; [редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін.; уклали: А. П. Білоштан та ін.; ред.: П. П. Доценко, Л. А. Юрчук]. К.: Наукова думка, 1971. 550 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Кодекс адміністративного судочинства України: у редакції Закону України № 2147-VIII від 03 жовтня 2017 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/ed20161130>.
5. Мілієнко О.А. Принципи гласності та відкритості в адміністративному судочинстві України: теорія, досвід реалізації та адаптації до європейських стандартів: автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07.

«адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Запоріжжя, 2016. 18 с.

6. Мілієнко О.А. Принципи гласності та відкритості в адміністративному судочинстві України: теорія, досвід реалізації та адаптації до європейських стандартів : дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07. Запоріжжя, 2016. 254 с.

7. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник / За заг. редакцією Куйбіди Р. О., Шишкіна В. І. К. : Старий світ, 2006. 576 с.

8. Маляренко А. О. Поняття та зміст принципу гласності цивільного судочинства. // Часопис Академії адвокатури України. 2009. № 3 (4). Т. 2. URL: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/view/604>

9. Амеліна А. С. Гласність як один з принципів цивільного судочинства. // Міжнародний юридичний вісник : збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2014. Вип. 1 (1). С. 189–194.

10. Адміністративна юстиція в Україні : навчальний посібник / За заг. ред. А. Т. Козюка. К. : Прецедент, 2009. 198 с.

11. Кондратенко В. Сутність принципу гласності в адміністративному судочинстві України // Підприємництво, господарство і право. 2011. № 10. С. 105–107.

12. Кондратенко В. М. Принципи гласності та відкритості в адміністративному судочинстві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2013. 20 с.

13. Баранчик П. О. Принципи адміністративного права : дис. ... канд. юрид. наук 12.00.07. Запоріжжя, 2012. 248 с.

14. Джафарова М. В. Зміст та процесуальне значення принципу гласності та відкритості адміністративного судочинства України. // Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту : Зб. наук. паць (Серія: Юридичні науки). Вип. 1. Т. 2. Херсон, 2014. С. 99–104.

15. Бондарчук С. Принципи адміністративного судочинства України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Харків, 2011. 17 с.

16. Гаврилюк О. О. Принцип гласності та відкритості у адміністративному судочинстві України : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Херсон, 2012. 19 с.

17. Гаврилюк О. О. Зміст принципу гласності та відкритості в адміністративному судочинстві України. // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2011. № 3. С. 156–162.

18. Гаврилюк О. О. Принцип гласності та відкритості в системі принципів адміністративного процесу. // Право і безпека. 2011. № 4. С. 43–46.

### Анотація

**Мельник-Томенко Ж. М. Принципи гласності судового процесу і відкритості інформації щодо справи: правова природа та наукові підходи до її визначення.** – Стаття.

У статті, на підставі узагальненого аналізу наукових, публіцистичних та нормативних джерел визначено зміст принципів гласності судового процесу і відкритості інформації щодо справи. У підсумку викладеного, зауважено, що в цілому підтримуючи окремі висловлені вище тези з приводу доктринального тлумачення змісту принципів гласності та відкритості (саме як засад судочинства) та їх співвідношення між

собою, вказані засади варто все ж таки розглядати окремо одна від одної. Цей висновок зокрема підтверджується й тим, що оновлене адміністративно-процесуальне законодавство відокремлює принципи гласності та відкритості.

У розумінні автора, принцип гласності утверджує окремі процесуальні засади розгляду справи, у тому числі встановлює обов'язкові правила його відкритості та умови, що їх виключають, правила застосування технічних засобів фіксації розгляду справи та використання режиму відеоконференції, вимоги щодо обмеження доступу до зали судового засідання та розгляду її в закритому режимі, засади оголошення судових рішень тощо. Натомість, принцип відкритості охоплює вимоги щодо оприлюднення інформації, пов'язаної із справою і, у тому числі, утверджує право на інформацію щодо дати, часу і місця розгляду справи, порядок доступу до судових рішень, засади ознайомлення з матеріалами справи, правила оприлюднення інформації щодо суду, який розглядає справу, учасників справи та предмета позову, дати надходження позовної заяви (скарги) або будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, у тому числі особи, яка подала таку заяву, вжитих заходів забезпечення позову та (або) доказів, стадії розгляду справи, місця, дати і часу судового засідання, руху справи з одного суду до іншого тощо.

**Ключові слова:** адміністративний процес, адміністративне судочинство, відкритість, гласність, доступність, принципи.

### Аннотация

**Мельник-Томенко Ж. М. Принципы гласности судебного процесса и открытости информации по делу: правовая природа и научные подходы к ее определению.** – Статья.

В статье, на основании обобщенного анализа научных, публицистических и нормативных источников определено содержание принципов гласности судебного процесса и открытости информации по делу. В итоге изложенного, отмечено, что в целом поддерживая отдельные высказанные выше положения по поводу доктринального толкования содержания принципов гласности и открытости (именно как основ судопроизводства) и их соотношение между собой, указаны принципы стоит все же рассматривать отдельно друг от друга. Этот вывод в частности подтверждается и тем, что обновленное административно-процесуальное законодательство отделяет принципы гласности и открытости.

В понимании автора, принцип гласности утверждает отдельные процессуальные основы рассмотрения дела, в том числе устанавливает обязательные правила его открытости и условия, которые исключают, правила применения технических средств фиксации рассмотрения дела и использования режима видеоконференции, требования по ограничению доступа в зал судебного заседания и рассмотрения ее в закрытом режиме, основы объявления судебных решений и тому подобное. Зато, принцип открытости охватывает требования относительно обнародования информации, связанной с делом и, в том числе, утверждает право на информацию о дате, времени и места рассмотрения дела, порядок доступа к судебным решениям, основы ознакомления с материалами дела, правила обнародования информации о суда, рассматривающего дело, участников дела и предмета иска, даты поступления искового заявления (жалобы) или любой другой заявления или ходатайства по делу, в том числе лица, подавшего такое заявление, принятых мер обеспече-

ния иска и (или) в ка за тельств, стадии рассмотрения дела, места, даты и времени судебного заседания, движения дела из одного суда в другой и т.

*Ключевые слова:* административный процесс, административное судопроизводство, открытость, гласность, доступность, принципы.

### Summary

***Melnik-Tomenko Zh. M. Principles of publicity of the trial and openness of information about the case: legal nature and scientific approaches to its determination.*** – Article.

The article, on the basis of a generalized analysis of scientific, journalistic and regulatory sources, defines the content of the principles of publicity of the trial and openness of information on the case. As a result of the foregoing, it is noted that, in general, while supporting certain provisions expressed above regarding the doctrinal interpretation of the content of the principles of publicity and openness (namely, as the basis of legal proceedings) and their relationship to each other, these principles should still be considered separately from each other. This conclusion, in particular, is also confirmed by the fact that the updated administrative-procedural legislation separates the principles of openness and openness.

In the author's understanding, the principle of publicity approves separate procedural principles for considering a case, including establishing mandatory rules for its openness and conditions that exclude them, rules for using technical means to fix the case and using the videoconference mode, and requirements for restricting access to the courtroom and court her behind closed doors, the basics of announcing court decisions and the like. The principle of openness covers the requirements for the publication of information related to the case and, inter alia, approves the right to information on the date, time and place of the hearing of the case, the procedure for access to court decisions, the basis for familiarization with the materials of the case, the rules for publishing information about the court considering the case, participants in the case and the subject of the claim, the date of receipt of the statement of claim (complaint) or any other statement or petition in the case, including the person who filed such a statement, measures taken to ensure the claim and (or) litigations, stages of consideration of the case, place, date and time of the court session, movement of the case from one court to another, etc.

*Key words:* administrative process, administrative proceedings, openness, publicity, accessibility, principles.